

комерціалізацію. Перераховані вище роботи відносяться до конкретного інноваційного процесу, а сукупність усіх інноваційних процесів, які відбуваються на підприємстві забезпечують здійснення інноваційної діяльності. В свою чергу, інноваційний розвиток підприємства можливий лише за умови досягнення ефективності інноваційної діяльності та орієнтації на довгострокову перспективу.

Література

1. Стадник В. В., Йохна М. А. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. — К. : Академвидав, 2006. — 464 с.
2. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. — М. : Прогресс, 1982. — 456 с.
3. Глященко С. М. Управління інноваційним розвитком: Навчальний посібник. — Суми : ВДТ «Університетська книга», 2005. — 324 с.

Е. Е. Савицький, аспірант,
начальник відділу ПАТ «Укрсоцбанк»,
e-mail: justed@inbox.ru

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Савицкий Эдуард
Развитие инновационных
процессов в аграрных
предприятиях: теоретико-
методологический базис
и украинские реалии

Savytskyi Eduard
Development of innovative
processes in agricultural
enterprises: theoretical
and methodological basis
and ukrainian realities

Обрана для дослідження проблематика є актуальною з огляду на те, що останнім часом зросла актуальність і значимість досліджень, присвячених вивченню інструментів стимулювання інноваційної діяльності в аграрній сфері, у тому числі і за рахунок державної підтримки та фінансування аграрних інновацій. На сучасному етапі розширене відтворення в аграрній сфері стає неможливим без присутності в ньому фактору науки, а економічний розвиток сільськогосподарських і переробних підприємств АПК набув інноваційного характеру. Одна із центральних проблем при цьому — стимулювання інноваційної діяль-

ності, раціональне фінансування науково-технічних та інноваційних програм в аграрній сфері, що потребує відповідних досліджень.

У загальному випадку інноваційний процес в АПК — це комплексний, керований процес, спрямований на створення, впровадження і використання принципово нової або модифікованої аграрної технології, що задовольняє конкретні потреби аграрних утворень і забезпечує останнім економічний, технічний або соціальний ефект. При цьому, одне із ключових місць у ньому займає інструментарій підтримки та стимулювання розвитку інноваційної діяльності в АПК.

Однією із найвагоміших проблем вітчизняних аграрних підприємств є обмеженість джерел фінансування інноваційних технологій переважно власними фінансовими ресурсами, тоді як державна підтримка та бюджетне фінансування впровадження інноваційних технологій залишаються на низькому рівні. Як підтверджує світовий досвід, головним інструментом політики стимулювання інноваційного розвитку є використання коштів державного бюджету, а основним показником, що визначає рівень відповідності науки завданням інноваційного розвитку, є наукоємність ВВП — частка державних видатків на фінансування аграрних НДДКР у ВВП.

Дослідження показують, що державна підтримка та бюджетне фінансування впровадження інноваційних технологій в АПК знаходяться на низькому рівні. Зокрема, на це вказує той факт, що за період 1998—2011 років спостерігалось істотне зниження частки бюджетних витрат на розвиток НДДКР у сільському господарстві, що досягла відносно ВВП рівня 0,46 % за 2011 рік, при критично припустимому рівні у 1 %.

Окрім цього, вагомою проблемою є неефективне державне фінансування інноваційних процесів в аграрній галузі з огляду їх недосконалої структури, що знижує показник корисної віддачі від фінансування інновацій в аграрній галузі. Як свідчать оцінки, основна частина державного фінансування НДДКР у аграрній сфері спрямовується на розвиток освіти, навчання та перенавчання наукових кадрів у галузі. У той же час реальна віддача від цих інвестицій, яка виявляється у здійсненні конкретних наукових і науково-технічних розробок, не відповідає рівню фінансування освіти.

Корисна віддача від фінансування інновацій в аграрній галузі — новий показник для вітчизняного АПК, який ми пропонуємо оцінювати таким чином:

$$K_v = \frac{DP}{OHP}, \quad (1)$$

де K_v — корисна віддача від фінансування інновацій в АПК, DP — обсяги здійснених досліджень і розробок в АПК; OHP — обсяги витрат на освіту, навчання та перепідготовка кадрів.

Як показали оцінки, ще у 1998 році показник корисної віддачі від фінансування інновацій в АПК був на рівні 1, тобто витрати на освіту і навчання персоналу та обсяги фінансування фактичних досліджень і науково-дослідних розробок в АПК були зіставні між собою. У 2007 році даний показник досяг свого історичного мінімуму, склавши лише 0,07. Починаючи із 2008 року спостерігається певне покращення ситуації і протягом даного періоду значення показника корисної віддачі від державного фінансування інноваційного розвитку аграрного сектору було на рівні 0,27—0,31. Однак, навіть докризового рівня ефективності фінансування інновацій в АПК ще не досягнуто, що свідчить про те, що розрив у використанні аграрних інноваційних технологій між Україною та провідними виробниками сільськогосподарської продукції, попри часткове покращення ситуації, все ще залишається значним.

Література

1. Зоргач А. М. Ефективність застосування інноваційних проектів в аграрних підприємствах: [Електронний ресурс]. — Режим доступу http://www.confcontact.com/2008dec/5_zorgach.php
2. Ігнат'єва Т. Г. Бюджетна підтримка інноваційної діяльності аграрних підприємств України: стан, особливості та проблеми. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2012_1/240.pdf
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. — Статистичний збірник. — К., 2011.
4. Селевко Є. О. Інноваційний розвиток аграрної сфери економіки України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_18_1/18-1-43.pdf
5. Янковська О. І. Інноваційний процес у сільському господарстві / О. І. Янковська // Наука і економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. — 2009. — № 4 (16). — Т. 2. — С. 54—58.